

ABD ekonomisindeki kriz bizi neden etkilemesin?

30.01.2008 / İ.Hüseyin Yıldız

Geçen hafta Davos toplantıları yapıldı ve burada en fazla, ABD ekonomisinde yaşanmakta olan kriz ve bunun diğer ülkeler üzerindeki olası sonuçları tartışıldı. Toplantıların ilk gününde çok karamsar bir tablonun ortaya çıktığı ancak, son gün görüşmelerinde yeniden iyimserliğin hakim olduğu, durumun çok da kötü olmadığı şeklinde değerlendirmeler yapıldığı bildirildi.

Girişimcilerin bir temel özelliği vardır. İş yapabilmek için iyimser olmak zorundadırlar. Eğer iyimser değilse, çalışmaları için de bir sebep yoktur. Dükkanı kapatıp gitmeleri gerekir. Ancak bu tespit, hiçbir zaman kriz olmaz diye düşündükleri manasına gelmesin. Kriz olacağına inanırlar ama, bu sefer de etkileri konusunda iyimser kalırlar.

İşadamlarının iyimserliğinin makul sebepleri vardır. Ancak, ekonomistlerin (piyasa yorumcularını kastetmiyorum), her durumda iyimser olacağız diye tutturmalarını anlamıyorum.

Şu anda ABD’ de çok ciddi bir kriz başlamıştır. Yakın gelecekte bu krizin etkilerini, diğer ekonomi bölgeleri de hissedeceklerdir.

Bazı iktisatçılar halen, ‘ABD’ de olanın ne olduğu anlaşılmadı, bu nedenle kriz demek doğru değil’ diye çıkışlar yapıyorlar. Oysa, durum çok belirgin hale gelmiştir. FED, bu ciddiyeti yansıtır biçimde, bir hafta daha bekleyemeden faizleri, 0,75 baz puan gibi, duyanların inanmadığı bir değerde düşürmüştür. Ay sonundaki toplantısında da yeniden, 0,50 baz puan düşürme olasılığı oldukça yüksektir. Bu çabalara ilaveten, hükümet de bir mali paket hazırlamaktadır.

İyimser arkadaşlarımız, bu tedbirlerin ardından ‘mevcut durum kötü olsa bile, bu girişimler, krizin daha fazla boyutlanmasını önler ve ekonomiler yeniden büyümeye başlar’ diye tespitler de yaptılar. Ancak, buna katılmak da pek mümkün değil.

Açıklanan tedbirlerin kısa vadede etkili olabileceği kabul edilebilir. Ancak, bu krizi likidite yetersizliği gibi unsurlara bağlayıp para politikası uygulamaları ile çözülebileceğini düşünenler yanılıyor olabilir.

ABD ekonomisinde, şu andan bakıldığında geriye doğru çok büyük hataların yapıldığı görülüyor. Tüketimin kredi sistemi ile desteklendiği, kredi sisteminin teminat sürecini iyi yönetemediği ve teminat açıklarının oluştuğu, kredilendirme sürecinde hatalar yapıldığı, geri ödememe probleminin diğer tüketici kredilerine ve hatta kredi kartlarına bile yayılmaya başladığı bu haliyle tam bir finansal krizin ortaya çıktığı görülüyor. Eğer durum bu haliyle kalacak olsaydı, çözümü için, likiditeye dayalı önlemler alınabilir ve bu da doğru olabilirdi. Ancak, mevcut krizin ismi artık kredi krizidir. Reel ekonomi de etkilenmiştir ve etkilenecektir.

Bu tespit bizim için önemli. Çünkü, bizim gibi ülkelere etkisi, kredi krizinin büyüklüğüne bağlı olarak ortaya çıkacaktır. Bu haliyle kriz, global bir hal alacaktır. Şirketlerin yatırım harcamaları azalacaktır. ABD’ de alınan önlemler, tüketimi ve dolayısıyla yatırımları artırmaktan ziyade, birikmiş borçları ödemek için kullanılabilir. Bu gelişme, resesyonu beslerken, ABD ile ilişkili ekonomilerin de büyümesini yavaşlatacaktır.

Bu süreçte, iyi olabileceği umulan bir gelişme, enerji ve hammadde fiyatlarında azalmanın ortaya çıkması şeklinde olabilir. Eğer bu olursa, hem büyümenin yavaşlaması, hem de enflasyonun artması gibi bir sonucun ortaya çıkması engellenebilir.

Sonuç olarak, 2008 hem dünya hem de bizim için zor bir yıl olacaktır. Ülkemizde, ekonomi üzerindeki konsantrasyonun azalması durumu daha da kötüleştirir. Oysa, bu yılı dünya ekonomilerinden, az da olsa farklılaşmak için kullanmak mümkün görünüyordu.

Kaynak: <http://www.aksam.com.tr/yazar.asp?a=106861,10,28>